Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Viite Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan etäkuulemis- ja asiantuntijalausuntopyyntö

Asia HE 31/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain 58 g §:n muuttamisesta

Etelä-Suomen aluehallintoviraston lausunto

Taustaa

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Etelä-Suomen aluehallintovirastolta (jatkossa myös aluehallintovirasto) lausuntoa koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi tartuntatautilain 58 g §:n muuttamisesta.

Aluehallintovirastot ovat antaneet sosiaali- ja terveysministeriölle yhteisen lausunnon hallituksen esitysluonnoksesta 10.3.2021. Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys vastaa aiempaa esitysluonnosta.

Esitetyt muutokset tartuntatautilain 58 g §:n 1 ja 4 momentteihin

Esityksen mukaan sen tavoitteena on selkeyttää määräaikaisesti voimassa olevaa laissa säädettyjen tilojen väliaikaista sulkemista asiakkailta ja osallistujilta covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi koskevaa sääntelyä. Tavoitteena on turvata ihmisten terveyttä ja viime kädessä oikeutta elämään sekä riittäviin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin varmistamalla, että viimesijaisena keinona covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi on mahdollista sulkea laissa säädetyt korkeamman tartuntariskin tilat kokonaan asiakkailta ja osallistujilta. Korkean tartuntariskin toiminnan tilojen sulkemista koskevalla viranomaispäätöksellä tartuntataudin leviäminen saataisiin niissä tehokkaasti estettyä.

Esityksessä ehdotetaan, että tartuntatautilain 58 g §:n 1 ja 4 momenteista poistettaisiin viittaukset 58 d §:n 3 momenttiin, jolloin säännökseen soveltamisalaan tulisi kaikki 58 g §:n 4 momentissa säädettävät toiminnot ja tilat riippumatta asiakas- ja osallistujamäärästä, jolle toiminta on suunnattu tai jonka toimintaan tilaa käytetään. Tartuntatautilain 58 d §:n 3 momentissa säädetään, että yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettuja tiloja ovat 1) sisätilat, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun, sekä 2) alueellisesti ja toiminnallisesti rajatut ulkotilat, joita

käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tiettynä ajankohtana.

Muutosesityksen taustalla on Etelä-Suomen aluehallintoviraston 26.2.2021 ja Lounais-Suomen aluehallintoviraston 4.3.2021 tekemät 58 g §:n mukaiset päätökset, joilla voimassa olevaa sääntelyä on tulkittu siten, että sääntelyn soveltamisalassa olevien elinkeino- tai muun toiminnan tilojen sulkemisen sijaan tiloja on mahdollista käyttää, mikäli osallistujamäärä rajataan sisätiloissa korkeintaan kymmeneen henkilöön ja ulkotiloissa korkeintaan viiteenkymmeneen henkilöön.

Esityksen mukaan aluehallintovirastojen omaksuma tulkinta ei vastaa perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 44/2021 vp) säädetyn lain tarkoitusta ja tämän vuoksi säännöksen täysimääräinen soveltaminen ei ole ollut mahdollista sen tarkoituksen ja tavoitteen mukaisesti. Esityksen mukaan säännöstä on tarpeen tarkentaa, jotta viranomaisilla olisi laissa säädetty yksiselitteinen mahdollisuus ryhtyä kaikkiin välttämättömiin ja oikeasuhtaisiin toimiin covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi.

Aluehallintovirasto pitää sääntelyn täsmentämistä 58 g §:n osalta tärkeänä, sillä 58 g §:n säädösteksti on tulkinnanvarainen, eikä tällä hetkellä ilmeisesti vastaa alkuperäistä tarkoitusta tilojen sulkemisesta. Voimassa oleva 58 g § ei oikeuta sulkemaan tiloja kokonaan, vaan ainoastaan 58 d §:n 3 momentissa säädetyn toiminnan osalta. Aluehallintovirasto katsoo, että sen tulkinta koskien 58 g §:ää ja 58 d §:n 3 momenttia vastaa lain sanamuotoa ja siten lainsäätäjän tahtoa. Aluehallintovirasto huomauttaa tältä osin myös, että hallituksen esityksessä tartuntatautilain väliaikaiseksi muuttamiseksi (HE 245/2020) nimenomaisesti todetaan sivulla 130 että ”ehdotuksen 58 § d §:ää sovellettaisiin vain sisätiloihin, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun tai alueellisesti ja toiminnallisesti rajattuihin ulkotiloihin, joita käytetään yli 50 asiakkaan ja osallistujan samanaikaiseen oleskeluun. Tästä seuraisi, että 58 g §:n mukaisesti tilat voitaisiin sulkea sisätiloissa vain yli 10 hengen ja ulkotiloissa vain yli 50 hengen osallistujamäärältä.” Myös oikeusministeriö on sekä sosiaali- ja terveysvaliokunnalle että perustuslakivaliokunnalle antamissaan lausunnoissa kiinnittänyt huomiota siihen, ettei tartuntatautilain 58 g § oikeuta sulkemaan tiloja kokonaan.

Aluehallintovirasto katsoo, että poistamalla 58 g §:stä viittaukset 58 d §:n 3 momenttiin esityksessä ehdotetulla tavalla säädösteksti vastaa lainsäätäjän alkuperäistä tarkoitusta tilojen sulkemisesta. Esitetty muutos on saman sisältöinen kuin aluehallintovirastojen 3.3.2021 ministeriölle viemä ehdotus tartuntatautilain 58 g §:n muuttamiseksi. Aluehallintovirasto pitää ehdotusta myös epidemiologisesti perusteltuna ja eri toimijoihin yhdenvertaisesti kohdentuvana verrattuna lainsäätäjän alkuperäiseen tarkoitukseen jättää pienet toimijat pykälän soveltamisen ulkopuolelle.

Muut 58 g §:n täsmennystarpeet

Aluehallintovirasto pitää lainsäädännön selkeyttämiseksi ja lainsäätäjän tarkoituksen toteutumiseksi tärkeänä, että 58 g §:n 4 momenttia edelleen täsmennettäisiin. Ehdotetun

säännöksen mukaan ”Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaa tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita niiden harjoittaessa 1 kohdassa tarkoitettua liikunta- tai urheilutoimintaa taikka 2-6 kohdassa tarkoitettua huvi- tai virkistystoimintaa seuraavissa tiloissa”.

Aluehallintovirasto huomauttaa, että ehdotetun 4 momentin 1-6 kohdissa luetellaan edelleen ainoastaan erilaisia tiloja - ei liikunta- tai urheilutoimintaa tai huvi- tai virkistystoimintaa, kuten 4 momentin sanamuoto tällaisen toiminnan harjoittamisesta ja viittaus kohtiin 1-6 antaisi ymmärtää. Aluehallintovirasto katsoo, että ehdotetun 58 g §:n 4 momentin sanamuoto jättää epäselväksi, onko lainsäätäjän tarkoituksena, että tilojen sulkeminen kohdistuu ainoastaan liikunta- tai urheilutoimintaan tai huvi- tai virkistystoimintaan säännöksessä mainituissa tiloissa vai onko lainsäätäjän tarkoituksena sulkea tilat kokonaan, pl. 58 g §:n 6 momentissa säädetyt poikkeukset. Aluehallintovirasto huomauttaa, että 1-6 kohdissa tarkoitetuissa tiloissa voidaan harjoittaa monenlaista muutakin toimintaa kuin säännöksessä mainittua liikunta- tai urheilutoimintaa tai huvi- tai virkistystoimintaa. Esimerkiksi uimahalleissa ja kylpylöissä järjestetään Kansaneläkelaitoksen kuntoutuksia ja COVID-19 joukkorokotuksia järjestetään parhaillaan liikuntasaleissa.

Aluehallintovirasto toteaa edellä mainitun 58 g §:n 4 momentin täsmennystarpeen osalta edelleen, että aluehallintovirastot ovat saaneet sosiaali- ja terveysministeriöltä ristiriitaista ohjeistusta kyseisen säännöksen tulkinnasta. Sosiaali- ja terveysministeriön laatiman hybridistrategian toimintasuunnitelman osan 3: suositusten ja rajoitusten käyttö, s. 39 on todettu, että ”Päätökset voivat koskea liikunta- tai urheilutoimintaa ja huvi- ja virkistystoimintaa seuraavissa tiloissa”, mikä viittaa siihen, että muu toiminta näissä tiloissa olisi sallittua. Toisaalta sosiaali- ja terveysministeriöstä on suullisesti ja sähköpostitse ilmoitettu, että edellä mainitussa toimintasuunnitelmassa on virhe ja säännöksen tarkoituksena on tilojen sulkeminen kokonaan, ei tietyn toiminnan kieltäminen.

Aluehallintovirasto toteaa edelleen, että voimassa olevaa lakia koskevassa sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä (StVM 1/2021 vp) on tuotu esiin, että uimahallin ollessa suljettuna, sitä ei voida käyttää myöskään koulun uimaopetukseen, mutta koulun liikuntatiloja voidaan käyttää täysimääräisesti. Aluehallintovirastojen käsityksen mukaan myös tämä toteamus sisältää sisäisen ristiriidan siinä, halutaanko sulkea tiloja vai kieltää tiettyä toimintaa. Lainsäädännön täsmentämistarve on edellä mainitut tulkintaepäselvyydet huomioon ottaen tärkeää, jotta lainsäätäjän tarkoitus toteutuu täysimääräisesti.

Jos 58 g §:n 4 momenttia päädytään täsmentämään niin, että säännöksen 1-6 kohdissa tarkoitetut tilat suljetaan kokonaan, aluehallintovirasto ehdottaa, että 58 g §:ään lisätään 58 d §:n 6 momentin mukainen poikkeus siitä, että päätöstä ei sovelleta oppilaitosten toimintaan ja varhaiskasvatukseen sekä 58 d §:n 7 momentin mukainen poikkeus siitä, että päätös ei saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään. Tällöin tilojen sulkeminen ei vaikuttaisi esimerkiksi koulujen liikuntatilojen käyttöön silloin kun niitä käytetään opetustarkoituksessa, eikä se estäisi

esimerkiksi lakisääteisten terveydenhuollon palvelujen järjestämistä 1-6 kohdissa tarkoitetuissa tiloissa.

Aluehallintovirasto toteaa vielä lainsäädännön täsmentämistarpeena perustuslakivaliokunnan (PeVL 44/2021 vp) ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan (StVM 1/2021 vp) tapaan, että 58 g §:n 4 momentissa tarkoitetut tilat tulisi määritellä tyhjentävästi laissa tai vähintään 58 g §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi. Etenkin 58 g §:n 4 momentin 1 kohta on tulkinnanvarainen ja jää osin epäselväksi, onko esimerkiksi yksilöurheiluun tarkoitetut tilat ollut tarkoitus jättää pois sen soveltamisalasta.

Lisätietoja

Lisätietoja antaa tarvittaessa ylitarkastaja Oona Mölsä, puh. 029 501 6000 (vaihde).

johtaja Kristiina Poikajärvi

ylitarkastaja Oona Mölsä

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti viimeiseltä sivulta ilmenevin tavoin.

Tämä asiakirja ESAVI/9032/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAVI/9032/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Mölsä Oona 15.03.2021 13:38

Ratkaisija Poikajärvi Kristiina 15.03.2021 13:46